

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

P R O G R A M A

PENTRU EXAMENUL NAȚIONAL DE DEFINITIVARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT

**EDUCATOARE/INSTITUTORI/PROFESORI PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR (ÎNVĂȚĂMÂNT
PREȘCOLAR ÎN LIMBA SÂRBĂ MATERNĂ)**

DISCIPLINA DE EXAMEN:

**LIMBA ȘI LITERATURA ROMANA ȘI UNIVERSALĂ PENTRU COPII, LIMBA ȘI LITERATURA SÂRBĂ
MATERNĂ, METODICA PREDĂRII ACESTORA, PEDAGOGIE PREȘCOLARĂ SI ELEMENTE DE
PSIHOLOGIE A EDUCAȚIEI**

1. Notă de prezentare

Justificarea viziunii curriculare - paradigma educației timpurii

Educația timpurie a fost unul din elementele ce a fost integrat în sistemul reformei realizate în domeniul educației. Unul din cele mai importante repere ale procesului de reformă educațională este reprezentat de adoptarea Legii Educației Naționale 1 /2011, cu modificările și completările ulterioare, care prevede în cadrul sistemului național de învățământ preuniversitar pentru educația timpurie ca fiind formată din nivelul antepreșcolar (0-3 ani) și învățământul preșcolar (3-6 ani).

În anul 2011 au fost adoptate două comunicări ale Comisiei Europene care vizează în mod direct educația timpurie a copiilor. Unul dintre acestea, **Educația și îngrijirea copiilor preșcolari: să oferim tuturor copiilor noștri cea mai bună pregătire pentru lumea de mâine**, Comunicare a Comisiei Europene, Bruxelles, 17.2.2011, COM(2011) 66 final prevede: „Educația și îngrijirea copiilor preșcolari (EICP) constituie soclul principal al succesului învățării de-a lungul vieții, al integrării sociale, al dezvoltării personale și, mai târziu, al capacității de inserție profesională.

Venind în completarea rolului primordial al familiei, educația și îngrijirea copiilor preșcolari au un impact important și durabil imposibil de realizat prin măsuri ulterioare. Primele experiențe ale copiilor stau la baza întregii lor formări ulterioare. Dacă se constituie baze solide în primii ani, formarea ulterioară este mai eficientă și mai susceptibilă de a se desfășura pe tot parcursul vieții, reducând riscul abandonării timpurii a studiilor, sporind echitatea școlarității și reducând costurile suportate de societate din motive de risipă de talente și cheltuielile publice în domeniul social, al sănătății și chiar judiciar.

Cel de-al doilea document, **Concluziile Consiliului privind educația și îngrijirea copiilor preșcolari: să oferim tuturor copiilor noștri cea mai bună pregătire pentru lumea de mâine**, (2011/C 175/03), Jurnalul Oficial al Uniunii Europene 15.6.2011 prevede la rândul său: „Educația și îngrijirea copiilor preșcolari (EICP) de înaltă calitate (9) oferă o gamă largă de avantaje pe termen scurt și lung atât pentru persoane, cât și pentru societate în general. Completând rolul central al familiei, EICP constituie soclul principal al dobândirii limbajului, al succesului învățării pe tot parcursul vieții, al integrării sociale, al dezvoltării personale și al capacității de inserție profesională.

Definirea profesiei de educatoare. Raportare la standardul ocupațional – educatoare / institutor / profesor pentru învățământul preșcolar

Educatoarea “înzestrește și educă prin joc, pentru sprijinirea și promovarea dezvoltării copiilor de vârstă preșcolară, urmărind obiective cognitive și de limbaj, psiho-motorii, de educare a afectivității, ale educației estetice și ale educației pentru societate” iar misiunea ocupației este “de a permite fiecărui copil să-și urmeze drumul său personal de evoluție, oferindu-i suport pentru integrarea în viața socială și activitatea școlară”.

Definirea competenței profesionale și a competenței didactice

Competență profesională: “Ansamblul de competențe specializate, care reprezintă standardul acceptabil pentru exercitarea unei profesii. Fiecare profesie solicită, pe lângă anumite competențe generale (intelectuale, civice, etice, comunicative, etc.) și competențe specifice activității în domeniu.”¹

Competență didactică: “Capacitatea unei persoane de a exercita atribuțiile specifice profesiei didactice; capacitatea unui educator de a se pronunța asupra unei probleme pedagogice, pe temeiul cunoașterii aprofundate a legităților și determinările fenomenelor educative; nivel de performanță la care urmează să fie realizate de către un educator sarcinile de muncă specifice profesiei didactice”²

2. Competențele profesionale³ ale cadrului didactic debutant (educatoare/institutor/profesor pentru învățământul preșcolar)

2.1. Proiectarea activităților educaționale

CUNOȘTINȚE	ABILITĂȚI	ATITUDINI
- Cunoaște, decodifică, identifică elemente de curriculum (modele de proiectare curriculară, tipologia	- Identifică nevoile de învățare ale preșcolarilor și stabilește obiective educaționale informative și	- Își asumă modul de organizare a unui demers didactic

¹Ștefan, M. (2006). *Lexicon pedagogic*. București: Aramis., p. 58.

² Noveanu, E., Potolea, D. et. al. (2007). *Științele educației: dicționar enciclopedic*: București: Sigma., p.183.

³ Kitul mentorului de inserție profesională, Proiect POSDRU De la debut la succes, ID 36525, București, 2013

activităților și strategiilor didactice etc.) în activitatea instructiv-educativă în grădinița de copii - Utilizează un limbaj psihopedagogic științific.	formative în funcție de particularitățile de grup și individuale	
--	--	--

2.2. Conducerea și monitorizarea procesului de instruire

CUNOȘTINȚE	ABILITĂȚI	ATITUDINI
- Cunoaște în mod elementar modul de organizare și conducere a activităților instructiv-educative.	- Asigură adecvarea strategiilor de instruire la caracteristicile individuale și de grup ale preșcolarilor.	- Se adaptează flexibil la condițiile curriculare concrete.

2.3. Evaluarea activităților educaționale

CUNOȘTINȚE	ABILITĂȚI	ATITUDINI
- Cunoaște funcțiile evaluării precum și unele metode și instrumente de evaluare specifice învățământului preșcolar.	- Elaborează probe și instrumente de evaluare simple.	- Manifestă disponibilitate de îmbunătățire a instrumentarului de evaluare folosit.

2.4. Integrarea și utilizarea TIC în educație

CUNOȘTINȚE	ABILITĂȚI	ATITUDINI
- Cunoaște terminologia specifică TIC și înțelege rolul interacțiunii dintre preșcolar – computer	- Identifică unele activități sau secvențe de activitate care pot fi realizate cu ajutorul TIC	- Proiectează, în condiții de autonomie restrânsă, unele secvențe de învățare care presupun utilizarea TIC

2.5. Cunoașterea, consilierea și tratarea diferențiată a preșcolarilor

CUNOȘTINȚE	ABILITĂȚI	ATITUDINI
- Cunoaște unele metode și tehnici de consiliere și tratare diferențiată a copiilor preșcolari	- Reflectează asupra consecințelor ce decurg din aplicarea diferitelor metode și tehnici de consiliere și de tratare diferențiată a copiilor preșcolari	- Manifestă deschidere pentru a experimenta noi metode și tehnici de cunoaștere și consiliere a preșcolarilor

2.6. Managementul grupei de preșcolari

CUNOȘTINȚE	ABILITĂȚI	ATITUDINI
- Cunoaște diferite teorii cu privire la asigurarea managementului grupei de preșcolari	- Creează un mediu ambiant plăcut pentru grupa de preșcolari care i-a fost încredințată - Antrenează copiii în organizarea sălii și a mediului curricular	- Este dispus să accepte sfaturi pentru mai buna organizare a mediului de învățare și a grupei de preșcolari

2.7. Dezvoltarea instituțională a unității de învățământ preșcolar și dezvoltarea de parteneriate grădiniță - comunitate

CUNOȘTINȚE	ABILITĂȚI	ATITUDINI
- Cunoaște unele instituții din comunitatea locală care se află în legătură cu unitatea de învățământ preșcolar	- Realizează un schimb minimal de informații, prin diferite canale de comunicare, cu diferiți parteneri educaționali	- Se implică în stabilirea unor legături între grădiniță și comunitatea locală

2.8. Managementul carierei și al dezvoltării personale

CUNOȘTINȚE	ABILITĂȚI	ATITUDINI
- Cunoaște și înțelege cu obiectivitate nivelul propriei pregătiri profesionale	- Își elaborează proiecte de dezvoltare personală și profesională	- Manifestă o conduită (auto)reflexivă asupra activităților profesionale și personale

2.9. Cercetare educațională aplicativă

CUNOȘTINȚE	ABILITĂȚI	ATITUDINI
- Cunoaște unele modele de elaborare a design-ului unei cercetări educaționale	- Elaborează micro-proiecte de cercetare educațională în condiții de asistență și consiliere metodologică	- Manifestă o atitudine favorabilă față de cercetarea educațională

3. Discipline de examen și formula de examinare:

- Limba și literatura maternă - **scris**;
- Limba și literatura română și universală pentru copii – **scris**;
- Metodica predării activităților instructiv-educative în grădinița de copii – **scris**;
- Pedagogie preșcolară și elemente de psihologia educației – **scris**;
- Proba practică (**inspecțiile la clasă**).

TEMATICĂ ȘTIINȚIFICĂ Limba și literatura sârbă maternă

LIMBA SÂRBĂ

I. LIMBĂ ȘI STIL

1. Noțiuni generale (Limba ca sistem de semne. Procesul comunicării prin limbaj).
2. Caracterul de sistem al limbii. (Funcțiunile limbii. Stilul. Particularitățile stilului).
3. Scurtă privire istorică asupra limbii sârbe. Originea și dezvoltarea limbii sârbe. Dialecte și graiuri de pe teritoriul României.
4. Planurile vorbirii. Vorbirea directă și vorbirea indirectă.

II. ORTOGRAFIE ȘI PUNCTUAȚIE

Principiile ce stau la baza ortografiei.

Semne de punctuație și ortografie. Funcționalitatea semnelor de punctuație și a semnelor ortografice.

III. VOCABULARUL

Noțiuni generale : vocabularul ca totalitate a cuvintelor limbii sârbe ; vocabular fundamental și masa vocabularului. Sensul cuvintelor. Sens propriu și sens figurat. Relații semantice între cuvinte (sinonimie, omonimie, antonimie).

Structura morfologică a cuvântului.

Îmbogățirea vocabularului (mijloace interne : derivare, compunere; mijloace externe : împrumut, calc lingvistic).

IV. FONETICĂ ȘI FONOLOGIE

Fonetica. Fonemul. Reprezentarea grafică a sunetelor. Silaba. Despărțirea cuvintelor în silabe. Accentul. Particularitățile fonetice ale limbii sârbe. Asimilarea după sonoritate și locul de formare. Vocalizarea vocalelor ultracurte și apariția lui *a* înconsonant. Vocale mobile. Palatalizarea și sibilizarea consoanelor. Iodizarea consoanelor. Trecerea lui *l* în *o*. Norme de ortografie și ortoepie.

V. MORFOLOGIA

Obiectul morfologiei. Părțile de vorbire. Părțile de vorbire flexibile. Substantivul, categorii lexicale, gramaticale, morfologice. Declinarea substantivelor. Formele cazuale. Adjectivul, categorii lexicale și gramaticale. Adjective determinate și nedeterminate. Grade de comparație. Pronumele și categoriile de pronume în limba sârbă. Numeralul, flexiunea și categorii de numere. Verbul. Moduri și timpuri verbale. Verbe neregulate. Aspectul verbal. Adverbe, clasificare și comparație. Prepoziții, interjecții, conjuncții și particule.

VI. SINTAXA

Sintaxa propoziției și a frazei. Coordonare și subordonare. Categoriile de propoziții coordonate și subordonate.

BIBLIOGRAFIE

1. Pravopis srpskoga književnog jezika, Matica srpska, Novi Sad, izdali M. Pesikan, M. Pizurica, J. Jerkov, 1994.
2. Savremeni srpskohrvatski jezik, I, II, Mihailo Stefanovic Beograd, 1994.
3. Gramatika srpskog jezika za srednje škole, Z. Stanojčić, Lj. Popović, Beograd, 1996.
4. Leksikon stranih reci i izraza, Milan Vujačković Beograd, 1972.
5. Rečnik književnih termina, Nolit, Beograd, 1985.

LITERATURA SÂRBĂ

I. NOȚIUNI DE TEORIE LITERARĂ

Noțiunea de opera literară, limbajul poetic, imaginea poetică, subiectul, compoziția, personajul. Noțiuni de metrică și prozodie necesare analizei textelor poetice în ciclul primar.

Genurile literare. Principalele specii literare.

II. LITERATURA POPULARĂ.

Lirske pesme. Podela (poslenicke, mitoloske, obredne, prigodne, ljubavne, saljive). Lirsko-epske pesme (Hasanaginica).

Epske pesme. Pretkosovski ciklus (Zidanje Skadra). Kosovski ciklus (Kosovka devojka, Smrt Majke Jugovica, Car Lazar i carica Milica). Pokosovski ciklus (Bolani Dojcin). Ciklus Kraljevica Marka (Kraljevic Marko pije uz ramazan vino).

Narodne pripovetke- opsti prikaz (Ero i Turcin, U cara Trojana kozje usi).

Krace narodne umotvorine (zagonetke, poslovice, pitalice).

III. LITERATURA MEDIEVALA.

Sveti Sava - zivot i prosvetiteljsko delo (Zivot Svetog Simeona). Teodosije (Zivot Svetog Save).

IV. ILUMINISMUL.

Dositej Obradovic - zivot i prosvetiteljsko delo (Zivot i prikljucenija, Pismo Haralampiju, Basne).

V. CLASICISMUL SI PREROMANTISMUL.

Jovan Sterija Popovic - zivot i knjizevni rad (Pokondirena tikva).

VI. ROMANTISMUL.

Vuk Stefanovic Karadjic - zivot i knjizevni rad. Borba za reformu jezika i pravopisa. Rad na sakupljanju narodnih umotvorina.

Petar Petrovic Njegos - zivot i knjizevni rad (Gorski vijenac). Branko Radicevic - zivot i pesnicko delo (Djacki rastanak, Kad mladijah umreti). Djura Jaksic - zivot i knjizevni rad (Na Liparu). Jovan Jovanovic Zmaj - zivot i knjizevni rad (Djulici, Djulici uveoci). Decije pesme. Laza Kostic (Santa Maria della Salute).

VII. REALISMUL.

Laza Lazarevic (Sve ce to narod pozlatiti). Stevan Sremac (Pop Ciria i pop Spira). Borisav Stankovic (Necista krv). Branislav Nusic (Gospodja ministarka).

VIII. PARNASIANISMUL SI SIMBOLISMUL.

Jovan Ducic (Morska vrba, Himna pobednika).

IX. LITERATURA SECOLULUI XX.

Milos Crnjanski - zivot i knjizevni rad (Seobe). Ivo Andric - zivot i knjizevni rad (Most na Zepi, Na Drini cuprija). Desanka Maksimovic - zivot i pesnicko delo (Strepnja, Pokosena livada, Krvava bajka).Srpska knjizevnost u Rumuniji - opsti prikaz.

BIBLIOGRAFIE

***- Udzbenici za srednje skole, za IX, X, XI ,XII razred, Bukurest, 1997.

1.Istorija srpske knjizevnosti, Jovan Deretic, Beograd, 1983.

2.Srpska knjizevnost u srednjem veku, Milan Kasanin , Beograd, 1975.

3. Istorija srpske knjizevnosti klasicizma i predromantizma, Milorad Pavic, Beograd, 1979.

4. Istorija moderne srpske knjizevnosti, P. Palavestra, Beograd, 1986.

5. Posleratna srpska knjizevnost (1945-1970), P. Palavestra, Beograd, 1972.

6. Savremena jugoslovenska literatura, Sveta Lukic Beograd, 1968.

7. Istorija srpske knjizevnosti. Romantizam. I-III, M. Popovic, Beograd, 1968-1972.

Limba și literatura română și universală pentru copii

Candidații vor dovedi formarea următoarelor competențe specifice:

- identificarea temei și a modului de reflectare a acesteia în textele studiate;
- valorificarea valențelor educative ale textelor literare utilizate;
- identificarea și analiza principalelor componente de structură, de compoziție și de limbaj specifice textului narativ;
- identificarea și analiza principalelor componente de structură și de limbaj specifice textului dramatic;
- identificarea și analiza elementelor de compoziție și de limbaj în textul liric;

- utilizarea normelor ortografice, ortoepice, de punctuație, morfosintactice și folosirea adecvată a unităților lexicosemantice, compatibile cu situația de comunicare;
- utilizarea relațiilor de sinonimie, antonimie, omonimie, polisemie în organizarea mesajului scris;
- elaborarea unei argumentări scrise pe baza textelor studiate;
- utilizarea unui lexic diversificat, recurgând la categoriile semantice studiate și la mijloacele de îmbogățire a vocabularului, pentru exprimarea nuanțată;
- identificarea organizării morfologice și sintactice a textelor realizând corelații inter-/intradisciplinare.

A. Limba română

1. LIMBĂ ȘI STIL

- Limbă și limbaj
- Limbă literară, limbă populară, limbă standard
- Stilul individual și stilurile funcționale

2. FONETICĂ ȘI FONOLOGIE

- Aparatul fonator și sunetele limbii române
- Producerea și receptarea sunetelor
- Clasificarea vocalelor și consoanelor limbii române. Semivocale.
- Correspondența dintre litere și sunete
- Segmentul vocalic: Diftong. Triftong. Hiat
- Silaba. Structura analitică a silabei. Regulile silabației în limba română.
- Ortografia și despărțirea cuvintelor în silabe
- Unitățile suprasegmentale intensive și extensive (accentul și intonația).
- Accentul. Regulile de folosire corectă a accentului în limba română
- Alternanțe fonetice la nivelul limbii române.

3. PUNCTUAȚIE ȘI ORTOGRAFIE

- Principii care stau la baza ortografiei
- Norme ortografice și norme ortoepice
- Semnele de punctuație și de ortografie
- Funcționalitatea semnelor de punctuație și a semnelor ortografice
- Scrierea cu majusculă. Abrevierile.

4. LEXICOLOGIE

- Vocabularul – totalitate a cuvintelor limbii române
- Vocabularul fundamental și masa vocabularului
- Organizarea vocabularului: Vocabular activ – vocabular pasiv. Vocabular literar – vocabular neliterar
- Cuvântul – unitate de bază a vocabularului
- Sensul cuvintelor: sensul propriu și sensul figurat
- Sens lexical și sens gramatical
- Relații semantice între cuvinte (sinonimie, antonimie, omonimie, paronimie, polisemie)
- Structura morfologică a cuvântului
- Îmbogățirea vocabularului (mijloace interne, mijloace externe)
- Resurse stilistice ale vocabularului;
- Expresii și locuțiuni
- Frazeologia și contextualizarea

5. MORFOLOGIE

- Părțile de vorbire flexibile (Clasificare. Locuțiuni. Funcții sintactice):
  - Substantivul
  - Articolul
  - Pronumele
  - Adjectivul
  - Numeralul
  - Verbul
- Părțile de vorbire neflexibile (Clasificare. Locuțiuni. Funcții sintactice):
  - Adverbul
  - Conjunția

- Prepoziția
- Interjecția

6. SINTAXA

- Enunțul

A. Sintaxa propoziției:

- Părți principale de propoziție:
  - Subiectul
  - Predicatul
  - Probleme de acord

- Părți secundare de propoziție:

- Atributul
- Complementul

B. Sintaxa frazei:

- Propoziția și felul propozițiilor
- Fraza
- Raporturile sintactice în frază: de interdependență, de coordonare și de subordonare
- Mijloacele de exprimare a raporturilor sintactice în propoziție și frază
- Tipuri de subordonate în frază: subiectivă, predicativă, atributivă, completivă, circumstanțială.

Bibliografie *Limba română*

- Academia Română - Gramatica de bază a limbii române - Editura: Univers Enciclopedic Gold, București, 2010
- Avram, Mioara - Ortografia pentru toți, Editura Academiei, București, 1990.
- Avram, Mioara, Gramatica pentru toți, Editura Academiei, București, 1986
- Angela Bidu-Vrânceanu, Narcisa Forăscu, Limba română contemporană. Lexicul, Editura Humanitas Educațional, București, 2005.
- Constantinescu-Dobridor, Gh., Morfologia limbii române, Editura Științifică, București, 1974
- Constantinescu-Dobridor, Gh., Sintaxa limbii române, Editura Științifică, București, 1994
- Coteanu, Ion (coordonator), Limba română contemporană. Fonetica. Fonologia. Morfologia, ediția a II-a, București, 1985
- Forăscu, Narcisa (coord.), Popescu, Mihaela, Dificultăți gramaticale ale limbii române, Editura Universității din București, 2001.
- Guțu Romalo, Valeria, Corectitudine și greșală. Limba română de azi, Editura Humanitas Educational, București, 2000.
- Hristea, Theodor (coordonator), Sinteze de limba română, ediția a III-a, Editura Albatros, 1984.
- Iordan, I.; Robu, Vl., Limba română contemporană, EDP, București, 1978;
- Mariana, N. (2010). Limba română, (Note de curs), Universitatea „Transilvania” Brașov
- Manualele de Limba română, cl. a IX-a, a X-a, a XI-a, a XII-a pentru Școlile Normale (ultima editie).
- Marcu, Florin, Noul dicționar de neologisme, Editura Academiei, București, 1997.
- Operele menționate în capitolul Continuturi.
- Șuteu, Flora, Elisabeta Șoșă, Ortografia limbii române. Dicționar și reguli, Editura Saeculum I.O, București, 1995.

B. Literatura pentru copii

1. CONCEPTUL DE LITERATURĂ PENTRU COPII

Definiții. Caracteristici. Opere fundamentale ale literaturii pentru copii

2. SPECII LITERARE ACCESIBILE PREȘCOLARILOR ȘI VALORILE FORMATIVE ALE TEXTELOR LITERARE DESTINATE COPIILOR

- Principalele genuri și specii literare, accesibile preșcolarilor.

1. Creația populară

- Colinde
- Sorcova
- Proverbe, zicători, ghicitori
- Folclorul copiilor (cântece formulă, recitative, numărători)
- Basme populare, prelucrate de Petre Ispirescu: *Greuceanu, Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte, Prâslea cel voinic și merele de aur*

2. Creația cultă

a. Genul liric:

- **Poezia despre copilărie:** George Coșbuc – *Iarna pe uliță*
- **Poezia despre natură și viețuitoare:** Mihai Eminescu – *Revedere, Somnoroase păsărele*; Vasile Alecsandri – *Pasteluri: Mezul iernei*; Elena Farago – *Cățelușul șchiop, Gândăcelul; Gospodina*

b. Genul epic.

- **Fabula:** Tudor Arghezi – *Zdreanță, Tâlharul pedepsit*; Jean de La Fontaine – *Greierele și furnica*;
- **Schița și povestirea:** Emil Gârleanu – *Fricosul, Căprioara*; Ioan Alexandru Brătescu-Voinești – *Puiul*; Ion Creangă – *Ursul păcălit de vulpe*; Octav Pănuț – *Iedul cu trei capre*; I.L. Caragiale – *D-l. Goe..., Vizită*; Barbu Ștefănescu-Delavrancea – *Bunicul, Bunica*; Mihail Sadoveanu – *Dumbrava minunată*; Hans Christian Andersen – *Fetita cu chibriturile*; Ion Creangă – *Moș Ion Roată și Unirea*;
- **Legenda:** Călin Gruia – *Povestea florii-soarelui, Ciuboțelele ogarului*;
- **Balada:** George Topârceanu – *Balada unui greier mic*;
- **Basmul:** Ion Creangă – *Povestea lui Harap-Alb*; Carlo Collodi – *Pinocchio*;
- **Povești:** Ion Creangă – *Fata babei și fata moșneagului, Pungața cu doi bani, Capra cu trei iezi*; Hans Christian Andersen – *Rățușca cea urâtă*; Frații Grimm – *Albă ca zăpada, Scufița Roșie*;
- **Romanul pentru copii și despre copii:** Ion Creangă – *Amintiri din copilărie*.

Bibliografie Literatură pentru copii

1. Bratu, Bianca (1977). *Preșcolarul și literatura*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1977
2. Buzași, I., (2001). *Literatură pentru copii*, (note de curs), Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia.
3. Goia, Vistian. (2003) *Literatură pentru copii și tineret, pentru institutori, învățători și educatoare*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2003
4. Gurtavenco, M.; Ioani, L.; Norel, M.; Sasu A.E.; Șindrilăru, Fl.; Vițalariu, D. M. (2008). *77 de lecturi ale copilăriei. Lecturi particulare pentru clasele V-VI*, Ediția a III-a, Editura Paralela 45, Pitești
5. Mihalache, Cosmin, Pascu Ana, Manolache, Carmen, Voicilă, Ciprian (2008). *Îngeri, zmei și șoimărițe: mitologie pe înțelesul copiilor*, București: Humanitas.
6. Negrilă, Iulian (1996). *Literatură pentru copii*. Arad: Editura Multimedia.
7. Norel, M., (2014), *Literatură română și literatură pentru copii*, (note de curs), Universitatea „Transilvania”, Brașov.
8. Pop, M., Ruxăndoiu, P. (1999). *Folclor literar românesc*, București: E.D.P..
9. Stoica, C., Vasilescu, E. (1996) *Literatură pentru copii* (Manual pentru Școlile Normale - cls. a XII-a), București: E.D.P..
10. Costea, O., Mitu, F., Stoica, C., Toma-Damșa, M., Vasilescu, E., Vlăduț, A. (1996) *Literatură pentru copii* (Manual pentru Școlile Normale – cls. a XIII-a), București: E.D.P..
11. Operele menționate în capitolul *Conținuturi*.

Metodica activităților instructiv-educative în grădinița de copii

Candidații vor dovedi formarea următoarelor competențe specifice

- abordarea flexibilă a curriculumului preșcolar și analiza funcțională a conținuturilor învățării;
- aplicarea adecvată a principiilor și strategiilor specifice activităților desfășurate în învățământul preșcolar;
- alegerea și adecvarea strategiilor didactice de predare-învățare-evaluare în vederea realizării obiectivelor de referință/ competențelor specifice stabilite prin curriculumul pentru învățământul preșcolar;
- adaptarea demersului didactic la nevoile reale ale copiilor, prin individualizarea și diferențierea învățării;
- valorificarea corelațiilor intra-, interdisciplinare prin abordarea integrată a învățării la grădiniță;
- valorificarea lecturii personalizate a programei școlare în proiectarea didactică pe termen lung și scurt;
- utilizarea strategiilor adecvate de evaluare a activității copiilor în cadrul activităților de învățare din grădiniță;
- conceperea unor instrumente de evaluare, analiză și interpretarea rezultatelor în scopul optimizării acțiunii didactice.
- Dezvoltarea instituțională a unității de învățământ preșcolar și dezvoltarea de parteneriate grădiniță - comunitate

CONȚINUT TEMATIC

1. CURRICULUM PENTRU EDUCAȚIE TIMPURIE

- Domeniile de dezvoltare/domeniile experiențiale și importanța lor în educația timpurie.
- Structura și conținutul curriculumului pentru educația timpurie; Valori promovate.
- Planul de învățământ și Metodologia de aplicare a planului de învățământ.

- ✓ Programul zilnic de activitate;
- ✓ Activități pe domenii experiențiale;
- ✓ Jocuri și activități didactice alese;
- ✓ Activități de dezvoltare personală (rutine, tranziții, activități optionale și activități desfășurate după-amiaza).

2. PROIECTAREA ORGANIZAREA ȘI REALIZAREA ACTIVITĂȚILOR LUDICE ȘI DE ÎNVĂȚARE

- Jocul - principala formă de organizare a procesului de învățământ în grădiniță;
- Structura și conținutul pentru: planificarea anuală/planificarea calendaristică; proiectele tematice; proiectele de activitate (integrată sau pe discipline);
- Categoriile de activități de învățare și modul de integrare în proiectarea didactică (Activități pe domenii experiențiale, Jocuri și activități didactice alese și Activități de dezvoltare personală - activități integrate sau pe discipline);
- Diferențiere și individualizare în procesul de învățământ.
- utilizarea strategiilor adecvate de evaluare/autoevaluare individuală și de grup, precum a strategiilor de interevaluare, care să valorifice influențele educative pozitive;

3. MAGEMENTUL ACTIVITĂȚILOR DE ÎNVĂȚARE

- Organizarea spațiului educațional (cerințe psiho-pedagogice și ergonomice).
- Variante de organizare și realizare a activităților de învățare pe domenii experiențiale: povestirea; repovestirea; lectura educatoarei; jocul didactic; convorbirea; memorizarea; lectura după imagini; observarea, jocul de rol, jocul motric, jocul muzical, modelaj, desen, pictură etc.
- Variante de organizare și de realizare a activităților de dezvoltare personală: rutine (întâlnirea de dimineață), tranziții, activități optionale, activități din perioada după-amiezii;
- Variante de organizare și realizare a activităților integrate și a jocurilor și a activităților didactice alese.
- Metode, tehnici și procedee folosite în cadrul diferitelor tipuri de activități de învățare. Combinații între diferite strategii didactice, în viziune sistemică.
- Mijloace didactice specifice activităților de învățare cu preșcolarii și modalități de optimizare a situațiilor de învățare prin intermediul acestora.
- Activitățile extracurriculare.
- Parteneriatul grădiniță – școală și parteneriatul grădiniță - familie – comunitate.

4. SPECIFICUL EVALUĂRII ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR

- Conceptul de evaluare: definire și analiză.
- Metode, tehnici și instrumente de evaluare a rezultatelor și a progreselor în învățare ale copilului preșcolar.
- Proiectarea și interpretarea probelor de evaluare în învățământul preșcolar. Valorificarea rezultatelor evaluărilor.

5. SPECIFICUL ACTIVITĂȚILOR DE EDUCARE A LIMBAJULUI, ÎN LIMBA ROMÂNĂ, ÎN GRĂDINIȚELE CU PREDARE ÎN LIMBA SÂRBĂ

- Influența fenomenelor de transfer și de interferență asupra învățării limbii române
- Organizarea activităților de educare a limbajului, în limba română
- Metode și procedee specifice învățării limbii române, ca limba a doua

Bibliografie - Metodica predării activităților instructiv educative din grădiniță.

1. Bogart, C., Delmarle, S., Preda, V. (2012). Formarea competențelor în grădiniță: o altă perspectivă asupra timpului școlar. București: Aramis Print.
2. Breben, S., Gongea, E., Ruiu, G., Fulga, M. (2002). Metoda interactive de grup-Ghid metodic. 60 de metode și 200 de aplicații practice pentru învățământul preșcolar. Craiova. Arves.
3. Culea, L. (2009). Aplicarea noului curriculum pentru educație timpurie-o provocare?. Pitești: Diana.
4. Dumitrana, M. (1999). Educarea limbajului în învățământul preșcolar vol. I Comunicarea orală, București: Compania.
5. Dumitrana, M. (2000). Copilul, familia și grădinița. București: Compania Dumitrana, M. (2002). Activități matematice în grădiniță: ghid practic, însoțit de 105 sugestii de activități. București: Compania.
6. Dumitrana, M. (2005). Jocuri și jucării pentru preșcolari. Ghid metodic de activități realizate cu ajutorul unor materiale simple. București: Compania.
7. Flerina, E. A. (1976). Jocul și jucăria. Îndrumător pentru educatoarele din grădinița de copii. București: Didactică și Pedagogică.
8. Glava, A., Pocol, M., Tătaru, L.-L. (2009). Educația timpurie: ghid metodic pentru aplicarea curriculumului preșcolar. Pitești: Paralela 45
9. Glava, A., Tătaru, L., Chiș, O. (2014). Piramida cunoașterii. Repere metodice în aplicarea curriculumului preșcolar. Pitești: Diamant

10. Hobjilă, A. (2008). Elemente de didactică a activităților de educarea limbajului (etapa preșcolarității). Iași: Institutul European.
11. Ionescu, M. (coord.) (2010). Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani. București: Vanemonde.
12. Mătăsaru, M., Chiriloaie, M., Nedelcu, C., Priscoia, V., Mătăsaru, L. (2008). Proiectarea didactică în învățământul preșcolar. Rovimed Publishers.
13. Mitu, Florica - "Metodica activităților de educare a limbajului", Editura Pro Humanitas, București, 2000
14. Necula, G., Manolache, A., Mocanu, S., et. Al. (2009). Metodica activităților instructiv-educative în grădinița de copii. Craiova: „Gheorghe-Cârțu Alexandru”.
15. Niculescu, R., M. (2010). Curriculum între continuitate și provocare, Sibiu: MEDIA.
16. Niculescu, R., M. (1999). Pedagogie preșcolară – Sinteze, București: PRO HUMANITATE.
17. Norel, M., Bota, O., A. (2013). Didactica domeniului experiențial limbă și comunicare, Cluj-Napoca: Asociația de Științe Cognitive din Romania.
18. Păiș Lăzărescu M, Ezechil, L. (2015). Laborator preșcolar-ghid metodologic. Ediția a IV-a revizuită. București: V & I Integral.
19. Păiș-Lăzărescu, M., Tudor, S. L., Stan, M. M. (2009). A deveni și a fi educator. Bune practici în învățământul preșcolar și primar. Pitești: Editura Universității din Pitești.
20. Păiș-Lăzărescu, M., Tudor, S. L., Stan, M. M. (2015). Mentorat în didactica învățământului preșcolar și primar. Craiova: Sitech
21. Păun, E., Iucu, R. (coord.) (2002). Educația preșcolară în România. Iași: Polirom.
22. Preda, V. (1999). Copilul și grădinița. Urgența 2000: pariul limbajului și al comunicării. București: Compania.
23. Preda, V. (2009). Programe și activități în învățământul preșcolar și primar. București: Didactica Publishing House.
24. Preda, V., Breben, S., Gongea, E., Mitulescu, V. (2009). Învățarea bazată pe proiecte. Auxiliar didactic pentru aplicarea noului curriculum. Craiova: Arves.
25. Schulman Kolumbus, E. (2006). Didactica preșcolară. Ediția a III-a. București: V & I Integral
26. Varzari, E., Taiban, M., Manasia, V. (1967) - Metodica cunoașterii mediului înconjurător și a dezvoltării vorbirii în grădinița de copii” (Manual pentru liceele pedagogice de educatoare), E.D.P., București.
27. Vrășmaș, E. (2014). Educația timpurie. București: Arlequin.
28. ***Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului. (2006). Finalitățile și efectele introducerii educației timpurii în sistemul românesc de educație. Studiu de impact: București.
29. ***Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului. (2006). Propunere de politici publice. Educația timpurie-prima treaptă a educației formale (Studiu de impact atașat). București.
30. ***Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului. (2008) . Curriculum pentru educația timpurie a copiilor cu vârsta cuprinsă între naștere și 6/7 ani. București: Didactica Publishing House.
31. E.Sch. Kolumbus (traducere și adaptare Magdalena Dumitrana) – Didactica preșcolară , București, 1998.
32. H. Barbu, A. Mateiaș, E. Rafailă, E. Popescu, F. șerbănuș – pedagogie preșcolară, Didactica, București, 1997
33. Magdalena Dumitrana – Educarea limbajului în învățământul preșcolar, București, 1999.
34. A. Ilica, G. Kelemen – Metodica activităților instructiv – educative – Ed. U. A.V. Arad, 2004
35. A. Ilica, J. Cozma, V. Preda, E. Sorișeu, G. Kelemen – Didactica învățământului preșcolar – Ed. U.A.V. Arad, 2005

Pedagogie preșcolară și elemente de psihologia educației

Candidații vor dovedi formarea următoarelor competențe specifice

- descrierea și explicarea corectă a ideilor, proceselor și fenomenelor educației timpurii la nivel european și național ;
- utilizarea adecvată a cunoștințelor de pedagogie preșcolară și a elementelor de psihologie a educației, în contexte variate;
- exemplificarea conceptelor, prin proiectarea conținuturilor instructiv-educative, în acord cu particularitățile psiho - individuale și de vârstă ale școlarului mic;
- manifestarea unei conduite flexibile și inovative în ceea ce privește managementul carierei și dezvoltarea profesională;
- aplicarea elementelor de cercetare educațională specifice în vederea realizării de micro-proiecte de cercetare educațională în condiții de asistență și consiliere metodologică

CONȚINUT TEMATIC

1. EDUCAȚIA TIMPURIE ÎN CONTEXT EUROPEAN

- Educația timpurie - dimensiune a învățării pe tot parcursul vieții.
- Conceptul de educație timpurie; fundamente teoretice ale educației timpurii.
- Educația timpurie la nivel european.
- Servicii integrate și incluzive în educația timpurie.

- Finalitățile educației timpurii.
- 2. **EDUCAȚIA TIMPURIE ÎN ROMÂNIA**
  - Locul și rolul educației timpurii în cadrul sistemului de învățământ românesc.
  - Învățământul particular – accente specifice la nivelul educației timpurii.
  - Alternative educaționale în educația timpurie. Aspecte care au contribuit la dezvoltarea sistemului de educație timpurie din România.
  - Tranziția de la grădiniță la școală.
- 3. **FACTORII DEZVOLTĂRII PERSONALITĂȚII UMANE - INTERACȚIUNI ȘI DOMINANTE. EDUCABILITATEA**
  - Conceptul de dezvoltare și conceptul de educabilitate. Relația dezvoltare - învățare – joc în educația timpurie.
  - Ereditatea, factor intern al dezvoltării personalității.
  - Mediul, factor extern al dezvoltării personalității.
  - Educația – factor hotărâtor al dezvoltării psihice; specificul influențelor educative la vârstele timpurii.
  - Metode, tehnici și instrumente de cunoaștere a specificului dezvoltării psihice la vârstele timpurii.
- 4. **STRUCTURA ȘI DINAMICA PERSONALITĂȚII LA VÂRSTELE TIMPURII**
  - Repere ale dezvoltării la vârstele timpurii. Domeniile de dezvoltare: Dezvoltarea fizică, sănătate și igienă personală; Dezvoltarea socio-emoțională; Capacități și atitudini în învățare; Dezvoltarea limbajului, a comunicării și premisele citirii și scrierii; Dezvoltarea cognitivă și cunoașterea lumii.
  - Procese fundamentale ale dezvoltării personalității copilului la vârstele timpurii: (imaginea de sine, conștiința de sine și conduita morală).
  - Dimensiuni ale dezvoltării personalității la vârstele timpurii: temperament, aptitudini, inteligență, caracter, creativitate.
  - Specificul învățării la vârstele timpurii.
  - Colaborarea grădiniței cu școala. Importanța dezvoltării socio-emoționale în contextul asigurării unui debut școlar de succes.
- 5. **COPII CU CERINȚE EDUCATIVE SPECIALE (CES) ÎN GRĂDINIȚĂ**
  - Educația integrată și incluzivă în grădiniță.
  - Relația grădiniței cu familia și cu comunitatea.
  - Colaborarea cu părinții și cu alte categorii profesionale de sprijin.
- 6. **ELEMENTE DE DIDACTICĂ PREȘCOLARĂ**
  - Abordarea sistemică a procesului de învățământ în învățământul preșcolar; abordarea interacțională, abordarea comunicațională.
  - Interdependența formal – informal - nonformal din perspectiva procesului didactic în grădinița de copii.
  - Normativitatea didactică. Specificul principiilor didactice în învățământul preșcolar.
- 7. **PROIECTAREA DIDACTICĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR**
  - Conceptul de proiectare didactică; funcțiile proiectării didactice; etapele proiectării didactice.
  - Produsele curriculare fundamentale: plan de învățământ, programă școlară, planificare anuală, planificare tematică.
- 8. **MANAGEMENTUL CARIEREI DIDACTICE**
  - Prevederi legislative care sprijină dezvoltarea carierei didactice.
  - Importanța dezvoltării profesionale în cariera didactică.

Bibliografie - Pedagogie și elemente de psihologie

1. Bocoș, M., Avram, I., Catalano, H., Someșan, E. (coord.) (2009), Pedagogia învățământului preșcolar. Instrumente didactice, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.
2. Bocoș M., Preda V., Brănișteanu R., Clapou C., (2013), Tradiții și valori – Ghid practic de opțiuni integrate, Editura Delta Cart Educational, Pitești.
3. Ezechil, L. (2002). Comunicarea educațională în context școlar. București: Editura Didactică și Pedagogică
4. Glava, A., Glava, C. (2002). Introducere în pedagogia preșcolară. Cluj-Napoca: Dacia.
5. Harwood, R., Miller, S.A., Vasta, R. (2010). Psihologia copilului. Iași: Polirom
6. Ionescu, M. (coord.) (2010). Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani. București: Vanemond.
7. Mătășaru, M., Chiriloaie, M., Nedelcu, C., Priscoia, V., Mătășaru, L. (2008). Proiectarea didactică în învățământul preșcolar. Rovimed Publishers.
8. Niculescu, R., M. (2010). Curriculum între continuitate și provocare, Sibiu: MEDIA.
9. Niculescu, R., M. (1999). Pedagogie preșcolară – Sinteze, București: PRO HUMANITATE.
10. Papalia, D.E., Wenkos Olds, S., Duskin Feldman, R. (2010). Dezvoltarea umană.
11. Păun, E., Iucu, R. (coord.) (2002). Educația preșcolară în România. Iași: Polirom.

12. Petrovai D., Preda, V., Petrică S., Brănișteanu R., (2012), Pentru un copil sănătos emoțional și social – Ghid practic pentru educatorul care construiește încredere, V&I Integral, București.
13. Radu, I., T. , Ezechil, L. (2006). Pedagogie – fundamente teoretice. București: Editura V&I Integral.
14. Radu, I.T., Ezechil, L (2009). Didactica. Teoria instruirii. Pitești: Paralela 45.
15. Răduț-Taciu, R., Bocoș, M.-D., Chiș, O. (coord.) (2015), Tratat de management educațional pentru învățământul primar și preșcolar, Editura Paralela 45, Pitești.
16. Vărășmaș, E. (2014). Educația timpurie. București: Arlequin.